

milemu svojemu vladarju in očetu mnogobrojnih narodov, katere ščiti z jednako ljubeznijo in skrbnostjo.

Stroški stavbe tega zavoda so preračunjeni na 100.000 gld. in ker društvo nobenega lastnega imetja ne poseduje, nabrati bode treba celo vsoto po doneskih rednih članov, ustanovnikov in sploh po prispevkih milosrčnih rodoljubov in dobrotnikov.

Ker bode zavetišče velike koristi za celo človeško družbo, torej tudi za vsako občino, prepričan je podpisani odbor, da se sme zaupno obrniti tudi do Vas z udano svojo prošnjo, da blagoizvolite društvene namene pospeševati, bodisi s primerno podporo, bodisi da pristopite društvu kot član ali pa ustanovnik in da priporočate rodo- in človekoljubno naše društvo, katero se prav posebno plemenito versko-domovinsko dejanje imenovati mora, v prijateljskem krogu v blagohotno podporo!

Za vse, kar boste v korist blagega podjetja storili, izrečena Vam bodi iskrena zahvala in Bog Vam vse stotokrat povrni!

Društveni odbor.

Listek.

Potovanje na moje prvo učiteljsko mesto.

(Konec.)

Zelel sem si ogledati šolsko palačo. G. župnik poda mi dva ključa, od teh jednega velicega, da sem se bal, da mi izroča ključ nebeškega kraljestva. Stopil sem k šoli in k vežinim vratom. Počasi — — sè svetostjo vtikal sem ključ v ključavnico, premišljeno odpiral sem vrata v muzin hram. Zdaj stal sem v veži in zrl sem prvič v učilno sobo, ki je stala na desno odprta pred menoj.

Stopil sem vanjo. Stal sem sredi sobe, resno zamišljen, s klobukom v roci. Svetišče zdela se je i meni priprosta vaška učilnica! — — Tu notri toraj zbirala se bode deca krog mene, tu notri zrli bodo sè strahom, pa tudi z nedolžno zaupnostjo ljubčeki skrbnih mater v me, tu notri odpirala se mi bode krasna knjiga čiste otroške duše! — — Bog zna! — bodem li znal čitati v njej, mi ne ostane li njena vsebina temna — — neumevna? — — Pa — — vsaj listi te knjige so pisani sicer tajnostno, toda z jasnimi, blestečimi črtami, katere ume vsak, kdor podarja mladini vse svoje srce! Da mi bode to mogoče — — v to mi pomози Bog!

Sedaj pa še v moje stanovanje. Bilo je varno zaklenjeno, kot da bi obsezalo mnogo dragega inventarja. Kolika previdnost! Odklenem in stopim notri. Obsezalo je dve prijazni, a majhni sobici, v skupnej obsežnosti okoli 30 m².

Majhni sta majhni, te dve sobici, toda kaj bodeš pa postavil notri, Francelj? Gosli že imaš, a te imajo vse poletje prostora na peči, pa celo po zimi jim menda gori ne bode prevroče. Ali bi ti ne trebalo takoj jedne postelje, če tudi ozke, saj ženil se še ne bodeš? Potlej bi bilo pa tudi prav, da imaš mizo in vsaj dva stola, na katera posadiš sebe in gosta, ki morda kdaj zaide k tebi! In — — ali bi ne imela morebiti še jedna omara prostora v sobi? Morda bi se celo umivalnik prilegal kakej steni? Celó zrealo bi ne bilo odveč, in pa nekaj božjih podob delalo bi sobici vabljivejši in ljudje bi vsaj videli, da si kristijan! Pa zunaj je gotovo tudi še kuhinja! Čemu li še ta potrata? Koliko skledic, lončkov, žlic in nožev, celo vilic — — — bode trebalo tamkaj! Tu pa stojiš sredi sobe prazen pa sam — — — le peč te molče gleda v tvojem siromaštvu! Oj, Francelj, to stanovanje je mnogo, mnogo preobširno za te!“

Streslo me je po udih, zavrtelo se mi je v glavi in venkaj, venkaj sem hitel — — — na zlato solnce, ki obseva bogatina in reveža — — —

Da, da! Trebalo bi vsakemu učitelju začetniku dobre, izdatne podpore poleg druge polne plače, da mu pogum ne upade prvi dan njegovega učiteljevanja! Vsaj — — — koliko pa je učiteljev, ki so sinovi premožnih hiš? Golih rok prihaja slednji v gorsko zakotje, a tudi tam mu je treba postelje, v katero se vlega utrujen in zmučen k počitku, tudi tamkaj mora imeti stol na kateri seda, tudi tamkaj si mora s čim — če tudi z borno hrano! — zalagati želodec, tudi tamkaj ne bode napačno, da ima vsaj na pol gospodski prikrojeno suktnjo!

Kako modro skrbi svet za učitelja, osobito še za začetnika! Da se bode pridno držal svojega posla, da se bode z veseljem učil, da ne zaostane v izobrazbi, podaje mu nagrado 360 gl. — — in v dveh letih že lahko avancira za celih 90 gl. — — — če bode znal pri drugej skušnji živo opisovati, kako je Hanibal čez Alpe lazil, drugače seveda ne!

Mi, ki smo uživali kot provizorični učitelji še polno plačo 3. ali 4. plačilne vrste, smo se trudoma preskrbeli z najpotrebnejšim pohištvom ter smo se siloma otresli dolgov — — — sedaj naj pa začetnik ob prejemkih 360 gl. ne obupa, naj vzgledno deluje v šoli in naj se pridno uči! Pa že mora tako biti, vsaj pravi pregovor: *plenus venter non studet libenter* — — — in to je bilo gotovo navodilo za „zboljšanje“ učiteljskih plač. Pa skrb je bila brezpotrebna, kajti „*plenus*“ bi še ne bil, ako bi dodali 360 gl. tudi še jeden stotak.

Svet neče videti te slike, ki je pa le premnogokrat kriva, da marsikateremu začetniku mračne težke skrbi duha njegovega, da mu slednjč iste polnijo dušo mesto z veseljem pa — — — z gnjevom do svetega učiteljskega poklica! Kakor hitro pa kateri obnemaguje, tedaj pa kaže toliko prstov na malomarnega, brezbriznega učitelja, dviga se toliko desnic, da kamená — — — — ubozeга trpina — — —

Predstaviti se mi je bilo predsedniku kr. š. sveta. „Vržem“ se v najboljšo obleko (ker druge imel nisem) pa se odpravim. Stopim v priprosto kmečko hišo, v kateri se je vrtelo troje otrok. Zakričali so, in kot bi mignil, sedeli so v zapečku, odkoder so me zvedavo pogledovali. Vpraševal sem po očetu, a videl sem le stikanje glav, slišal le šepetanje: „Nov šumošter, nov šumošter!“ — in pridrževanega, veseliga kihanja ni hotelo biti konca ne kraja.

Obrnem se venkaj in v veži srečam moža, kateremu se je videlo, da je tukajšnji gospodar, torej tudi predsednik kr. š. sveta, radi tega mu urno raztolmačim, da sem novi učitelj ter sem ga prišel pozdravit.

On vzame pipo iz ust, krepko pljune pred me, da sem se nekam plašen odmeknil, obriše desnico ob hlače, poda mi jo zaupljivo in pravi: „Nu nu — prav, da ste prišli; kaku se vam kaj dopade?“ „Bo že, bo že, kraj je jako lep“, odgovorim mu. „Le počakajte, k se vi nas navadte, pa mi vas, še ad nas ne bote tejl it!“

Ko mi je dal še resnih opominov, kako naj šolske otroke pretepam, lasam in uhljam ter sva se še domenila o pričetku šolskega leta, poklonil sem se in se vrnil v župnišče, kjer sem imel po prijaznej ponudbi g. župnika za začetek hrano in stanovanje.

Bila je prva nedelja, toraj — — moje predstavljenje celej fari. Stopal sem v ta namen od šolskega poslopja — če tudi nisem imel ondi ničesar opraviti — da se podam v cerkev. Ob obeh straneh pota stali so otroci in možakarji, nekoliko proč pa tudi žene in dekleta. Stopal sem po sredi med Slemenci, oko pa mi je le površno hitelo po njihovih obrazih, pričakovaje pozdrava.

„Kaj bo nek ta süha marzlea!“ oglesi se prvi. „Trejska, al je ničestu!“ hiti drugi. „Oh al je šibku!“ šepetale so dekleta — drugzega pozdrava nisem slišal. Takih dovtipov, ki so se tikali mojega „že tedaj gospodskega“ obraza in postave, in ki so mi gonili kri v glavo, bil bi slišal še več, da sem počasneje stopal. Povesil pa sem glavo ter jo pobrisal, kar se da naglo mimo njih v cerkev pa k organistu na kor, kjer sem bil varen vsaj glasnih opomb.

Bilo je drugzega dne. Otroci zbrali so se k srečnemu začetku v cerkev — — — in na to pa v šolsko sobo. Prvikrat zrl sem jim v oči in oni meni v lice, pa spominjam se le podobe „vernih duš na pratiki“. Ta utis ostal mi je neizbrisen, a kaj sem počel ž njimi, kaj jim govoril, to mi je tabula rasa — in menda je tudi bolje tako. To je bil začetek mojega učiteljevanja.

Pripomnim naj le še, da sem preživel na prijaznih Slemenih dvoje, zares prijetnih let. „Ko sem se navadil jaz njih“ — mirnih, treznih, delavnih in dovtipnih Slemencev, — „in oni mene“, razumeli smo se izvrstno in ostali so oni meni v prav dobrem spominu, in upam, da jaz njim jednako.

Fran Črnagoj.